

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

4550 гр. Пещера, общ. Пещера, обл. Пазарджик, ул. „Димчо Дебелянов“ № 4,

тел./факс: 0350/ 6-36-41, e-mail: ohridski@abv.bg, 1302630@edu.mon.bg

web site: <https://ohridski.eu>

Утвърждавам!

Директор: .....

/ Павлинка Шопова – Начкова /

**ПРОГРАМА
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ
И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИ
ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ
за 2022/2023 учебна година**

Програмата е актуализирана и приета на заседание на Педагогическия съвет

с Решение № 63, Протокол № 10/14.09.22 година, утвърдена със заповед на директора № 78 /15.09.22 година

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Образованието у нас и в световен мащаб днес е изправено пред сериозни предизвикателства: все по-често се сблъскваме с представители на различни култури, различни от нашите ценности и норми, традиции и гледни точки. Глобализацията създаде условия хората да пътуват, да живеят на различни места по света, да учат в интернационална среда. И всичко това е прекрасно, но същевременно налага изграждането на един нов комплекс от умения за общуване и познания за другите; за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване; за толерантност към другите – и понякога към самите себе си.

Основната цел на Програмата е да предостави ефективен модел на управленски решения, педагогически подходи и система от междуинституционално взаимодействие за оптималното ползване на ресурсите на училището, родителската общност и заинтересованите страни за постигане на образователна среда, в която на всички ученици се осигуряват равни възможности за развитие, с учениците от уязвими групи се постига навременно включване, приобщаване и задържане в училище. В категорията уязвими групи попадат ученици, за които съществува риск от отпадане от образователната система, както и преждевременно напусналите я. Разгледана по-детайлно, тази група включва ученици, които :

- са в риск от отпадане или преждевременно напускане на образователните институции;
- са с проблемно поведение , включително подложени на тормоз и агресия и /или самите те проявяващи агресия;
- не владеят българския език на ниво, достатъчно за да се справят с учебните си задачи;
- имат затруднения в обучението;
- имат специални образователни потребности (СОП);
- с изявени дарби и др.;
- хронични или застрашаващи живота заболявания;
- статут на бежанци, липса на документи;
- по-голяма календарна възраст, в сравнение с другите ученици;
- ранен брак, бременност и родителство;
- социални пречки, влошени социално-битови условия, проблеми в семейството;
- полагащи неправомерен детски труд;
- честа смята на училища;
- голям брой отсъствия;
- не са обхванати в училище/ не са записани/;

Всичко това води до необходимостта от приобщаване на различните, на уязвимите, на изключените от обществото. Именно образованието се явява механизмът, чрез който те ефективно могат да бъдат включени, така че да намерят работа, да преодолеят икономическите бариери, които създават бедността и нищетата, да преодолеят културните различия и конфликти и да станат равноправни участници в обществото. По отношение на приобщаването изводите, които идват от образователната практика, говорят за това, че то започва с признаването на различията между децата и учениците. Учителят е този, който трябва много добре да познава всички възможни различия, с които ще се сблъска в своята практика, за да може да ги управлява по възможно най-безболезнения и безконфликтен начин, когато работи с децата или учениците, техните родители, обществото.

СУ „Св. Климент Охридски“, гр. Пещера е институция, която спазва препоръките на Съвета на Европа, отправени към всички организации да работят активно в областта на интегрирането на хора с увреждания и уязвими групи. В нашето училище се създават условия за достъпна качествена грижа за учениците, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация. При децата в училищна възраст се обръща особено внимание, както на семейството като част от образователния процес, така и на индивидуалните особености на всяко дете. Различията между учениците в зависимост от техните интереси, познания, умения, минало, майчин език, постижения или увреждане, могат да бъдат ресурси в подкрепа на ученето.

II. НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

1. Европейска социална харта
2. Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи
3. Конвенция за правата на детето
4. Национална стратегия за детето 2019-2030 год.
5. Закон за предучилищното и училищното образование
6. Закон за защита от дискриминацията
7. Закон за закрила на детето
8. Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства
9. Наредба за приобщаващо образование
10. Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

III. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето.

Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

Според Алианса за приобщаващо образование има девет водещи принципа на приобщаващото образование и те са:

- Човек е ценен независимо от неговите способности или от неговите постижения.
- Всяко човешко същество е способно да чувства и да мисли.
- Всяко човешко същество има правото да общува и да бъде чуто.
- Хората се нуждаят един от друг.
- Истинското образование може да се случи единствено чрез истински взаимоотношения.
- Всички хора се нуждаят от подкрепа и приятелско отношение от хора на своята възраст.
- Прогрес в ученето се постига чрез надграждане на това, което човек може да прави, а не на това, което не може.
- Различията внасят здравина в отношенията в обществото.
- Сътрудничеството е за предпочитане пред конкуренцията.

1.Условия и ред за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците.

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Работа с ученици в риск от отпадане от образователната система	Определяне на екип за обхват. Прилагане на Механизма на ниво училище. Работа със социалните партньори.	В рамките на бюджета на училището.	През учебната 2022/2023 год.	Предотвратяване на отпадането от образователната система на ученици в училищна възраст.	Учениците посещават редовно училище. Намален брой отсъствия. Задържане на учениците в училище.	ЗДУД Екип, определен със заповед на директора

<p>Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие /начален, прогимназиален и гимназиален етап/</p>	<p>Учителите разпознават деца с различни възможности – напредващи или изоставащи и изготвят план за дейности, според потребностите им.</p>	<p>В рамките на бюджета на училището.</p>	<p>До 3 месеца от началото на учебната 2022/2023 година и през учебната година, при необходимост.</p>	<p>Предоставяне на подкрепа за личностно развитие в съответствие с индивидуалните потребности на всеки ученик.</p>	<p>Допълнително обучение по предмети.</p> <p>Допълнителни консултации по предмети, извън часовете.</p> <p>Логопедична работа.</p> <p>Консултации с педагогически съветник.</p> <p>Занимания по интереси.</p> <p>Беседи по кариерно ориентиране.</p> <p>Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение.</p> <p>Достъп до библиотечен фонд.</p> <p>Финансово подпомагане на ученици от близки населени места.</p>	<p>Класни ръководители</p> <p>Педагогически съветник</p>
--	--	---	---	--	---	--

Диференциран
подход на обучение.

2. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на ученици със специални образователни потребности:

2.1. Осигуряване на равен достъп за ученици със СОП

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Осигуряване на равен достъп за ученици със СОП	Оценка на потребностите. Изготвяне на план за подкрепа на ученика. Определяне на екип на ученика.	В рамките на бюджета на училището.	Учебната 2022/2023 г.	Осигурен ресурс от допълнителна подкрепа.	Изготвени индивидуални планове за подкрепа на всеки ученик със СОП.	Координатор ЗДУД
	Осигуряване на специалисти, които да се включат в екипите за подкрепа на личностното развитие.	В рамките на бюджета на училището.	Учебната 2022/2023 г.	Осигурена обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците.	Създадени ЕПЛР за всеки ученик със СОП.	Координатор ЗДУД
	Осигуряване на специалист, в училището, който да ръководи екипите за подкрепа на личностното развитие.	В рамките на бюджета на училището.	Началото на учебната 2022/2023 г.	Координиране на дейности на ЕПЛР и ефективност на прилаганите методи и подходи за обучение.	Осигурен координатор в училище.	Координатор ЗДУД
Работа с нагласи и отношения	Организиране на „Дни на отворени врати“. Изграждане на умения за толерантно общуване.	В рамките на бюджета на училището.	Учебната 2022/2023 г.	Позитивен психоклимат в училище и приемане на „различието“.	Осигурен позитивен психоклимат в училище .	Координатор ЗДУД Класни ръководители

	Участия в екипни срещи/обсъждания. Тематични беседи с учениците.					
--	---	--	--	--	--	--

2.2. Осигуряване на равен достъп до образование на ученици в риск

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Създаване на възможности за равен достъп до образование на ученици в риск	<p>Включване в проекти /групи по интереси, групи за ученици с обучителни затруднения/.</p> <p>Консултации на учениците и/или родителите с педагогически съветник</p> <p>Еднократни стипендии за ученици.</p> <p>Дарителски кампании в полза на учениците в риск, организирани от училището , Ученически съвет, родителите.</p>	В рамките на бюджета на училището.	В началото на учебната година.	<p>Повишено ниво на познания по учебните предмети.</p> <p>Повишени умения за толерантно общуване.</p>	<p>Повишен успех в училище.</p> <p>Създаден положителен микроклимат в класа.</p> <p>Преодолени пречки от социален и финансов характер.</p>	<p>Ръководители групи</p> <p>Педагогически съветник</p> <p>Учители по предмети</p> <p>Класни ръководители</p>

2.3. Детско участие

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Създаване на групи по интереси в различните етапи на обучение	<p>Групиране на децата по интереси.</p> <p>Създаване на връзки - „дете помага на дете“.</p> <p>Използване на метода „връстници обучават връстници“.</p> <p>Функциониране на Ученически съвет.</p>	<p>В рамките на бюджета на училището.</p> <p>В рамките на проект „Подкрепа за успех“.</p>	Учебната 2022/2023 г.	<p>Умения за работа в екип.</p> <p>Усъвършенстване на силните страни по интереси на учениците.</p> <p>Преодоляване на „различието“ между учениците.</p>	<p>Функциониране на групите.</p> <p>Посещаемост на групите</p>	<p>Класни ръководители</p> <p>Учители</p> <p>Педагогически съветник</p>

2.4. Здравна грижа

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Грижа за здравето – физическо, психическо и социално благополучие	<p>Беседи/консултации на здравна тематика, съобразена с възрастовите специфики на учениците.</p> <p>Дейности по превенция на зависимости - беседи, лекции, инициативи.</p>	В рамките на бюджета на училището .	Учебната 2022/2023 г.	<p>Безопасен и здравословен начин на живот.</p> <p>Превенция на зависимости на учениците.</p>	<p>Информираност.</p> <p>Повишаване на личната хигиена.</p> <p>Спазване на култура на хранене.</p> <p>Повишаване на сексуалната и здравната култура на учениците.</p>	<p>Мед.сестра</p> <p>Педагогически съветник</p> <p>Класни ръководители</p>

	Програма за гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование.					
--	--	--	--	--	--	--

2.5 Спорт и занимания

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Активно включване на деца от уязвими групи в спортни и училищни и извънучилищни мероприятия, състезания и турнири	<p>Организиране на спортни дни в училище.</p> <p>Насочване на децата към спортни клубове.</p> <p>Насърчаване на положителна изява в различни спортни дисциплини.</p> <p>Поощрение с награди и отличия.</p>	В рамките на бюджета на училището.	Учебната 2022/2023 г.	<p>Подобряване на физическата активност на децата.</p> <p>Развити положителни личностни качества у учениците/учение за работа в екип, умение за самооценяване/</p>	Участие в различни спортни дисциплини.	<p>Класни ръководители</p> <p>Учители по ФВС</p>

2.6. Позитивен психологически климат

Оперативни цели	Дейности	Бюджет	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Индикатори	Отговорници
Превенция на насилието и проблемно поведение	Прилагане на цялостен училищен подход, координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване	В рамките на бюджета на училището.	Учебната 2022/2023 г.	<p>Подобрен психо-климат в училище.</p> <p>Разбиране на последиците от</p>	Подобри нагласи към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка	<p>ЗДУД</p> <p>УКС за противодействие на тормоза и насилието в</p>

	<p>на по-сигурна училищна среда- беседи, лекции, консултации.</p> <p>Системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията.</p>			<p>насилието и справяне с неприемливо поведение.</p>	<p>на екипната работа.</p> <p>Намаляване на конфликтите между учениците и случаите на насилие.</p>	<p>училище</p> <p>Класни ръководители</p> <p>Педагогически съветник</p>
--	---	--	--	--	--	---

Актуализация /комисия в състав/:

1. Е. Гивечева, педаг. съветник
2. Г. Григорова, старши учител
3. Цв. Петкова, старши учител